

ΒΗΜMagazino

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
ΤΗΣ ΜΑΓΝΗΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΣΥΝΑΡΠΑΣΤΙΚΗΣ
ΝΤΙΒΑΣ ΤΗΣ
ΟΠΕΡΑΣ ΠΟΥ ΚΑΝΕΙ
ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΝΤΕΜΠΟΥΤΟ ΤΗΣ
ΣΤΟ ΜΕΓΑΡΟ
ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

ASMIK
GRIGORIAN
NEXT GENERATION

ΚΟΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΝΤΑΛΛΑΣ ΣΤΟΝ ΠΟΤΑΜΟ ΜΑΡΑ, ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΕΙ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ
ΠΡΟΣΩΠΑ ΑΡΙΣΤΕΟ ΚΟΕΝ, ΠΑΚΟ ΙΓΝΑΣΙΟ ΤΑΪΜΠΟ II, ΓΟΥΙΤΝΕΪ ΓΟΥΛΦ ΧΕΡΝΤ
ΓΙΟΠ ΒΑΝ ΚΑΑΝΤΕΝΜΠΟΡΓΚ Ο ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΣ ΟΛΛΑΝΔΟΣ ΣΥΛΛΕΚΤΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ VOORLINDEN

9 772623 493002 37

ΑΣΜΙΚ ΓΚΡΙΓΚΟΡΙΑΝ

«Το σπίτι μου είναι εκεί όπου βρίσκομαι κάθε φορά»

Μία από τις σημαντικότερες λυρικές τραγουδίστριες της εποχής μας μιλάει στο BHMAGAZINO, λίγο πριν από το ντεμπούτο της στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, για τη διπλή ιδιότητα της καλλιτέχνιδος και της μητέρας.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΑ ΒΙΔΟ

Το όνομά της στα αρμένικα σημαίνει «γιασεμί»: Ασμίκ. Και της ταιριάζει απόλυτα: όπως το γιασεμί συνταιριάζει στο ίδιο άνθος την παγερή καθαρότητα του λευκού με το μεθυστικό λουλουδένιο άρωμα, έτσι και εκείνη πάνω στη σκηνή συνδυάζει την αρχοντική, τη δωρική λιτότητα με την κορτοϊστική αισθαντικότητα. Ομορφη και γοητευτική, η Ασμίκ Γκριγκοριάν είναι μια παρουσία που άμα τη εμφανίσει σε αιφνιδιαζει με την καθαρότητα και την ευθύτητά της και ταυτόχρονα σε συγκινεί και σε παρασύρει στα βάθη των συναισθημάτων με την ειλικρίνεια και την εσωτερική φλόγα του τραγουδιού της. Δεν είναι τυχαίο πόσο περιζήτητη έχει γίνει από τα μεγάλα θέατρα, τα οποία ανεβάζουν ακόμη και παραγωγές ειδικά για εκείνη. «Με πύρινη ένταση τόσο φωνητικά όσο και υποκριτικά, η Ασμίκ Γκριγκοριάν άφησε άναυδο το κοινό, κερδίζοντας το ενθουσιώδες χειροκρότημά του. Ήταν μια αξέχαστη βραδιά» γράφει με αφορμή την πρόσφατη εμφάνισή της στην Όπερα της Βασιλίας με το «Τρίπτυχο» του Πουτσίνι ο κριτικός της Bachtrack, της έγκυρης διαδικτυακής σελίδας για την κλασική μουσική. «Μαγνητική και συναρπαστική, η Γκριγκοριάν συγκαταλέγεται στις μεγαλύτερες τραγουδίστριες, προσφέροντας μια ερμηνεία σπάνιας φωνητικής και υποκριτικής δύναμης» υπογραμμίζει ο κριτικός του περιοδικού «The Diapason», ενώ το γερμανικό «Der Tagesspiegel» τη χαρακτηρίζει «μία από τις πιο

συναρπαστικές τραγουδίστριες των ημερών μας».

Εύλογα, η επικείμενη εμφάνιση της Ασμίκ Γκριγκοριάν στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών αναδεικνύεται σε κορυφαίο μουσικό γεγονός. Η 44χρονη αρμενικής καταγωγής λιθουανή υψίφωνος θα κάνει το ελληνικό ντεμπούτο της στις 17 Οκτωβρίου με ένα ρεσιτάλ αφιερωμένο στο ρωσικό τραγούδι. Εχοντας στο πλευρό της τον εξαιρετικό ρωσολιθουανό πιανίστα Λούκας Γκένιουςας θα ερμηνεύσει μερικά από τα ομορφότερα λίντερ του Τσαϊκόφσκι και του Ραχμάνινοφ – με ελληνικούς υπότιτλους για την καλύτερη κατανόησή τους. Πρόκειται για εμφάνιση που περιμένει με χαρά και η ίδια, όπως αποκαλύπτει στην αποκλειστική συνέντευξη που παραχώρησε στο BHMAGAZINO: «Επιτέλους τα καταφέραμε!» λέει. «Εδώ και χρόνια προσπαθούσαμε να το κανονίσουμε και δεν λειτουργούσε. Αισθάνομαι πραγματικά μεγάλη ανυπομονησία! Είμαι όμως και λίγο λυπημένη που δεν θα μπορέσω να μείνω έστω λίγες μέρες παραπάνω, γιατί η Αθήνα είναι τόσο όμορφη! Δυστυχώς θα έρθω, θα τραγουδήσω και θα πρέπει να φύγω τρέχοντας για μια άλλη συναυλία. Η... υπέροχη ζωή του τραγουδιστή» προσθέτει γελώντας.

Εχετε βρεθεί άλλη φορά στην Αθήνα;

«Φυσικά! Στην Αθήνα είχε γίνει ο δεύτερος γάμος μου. Επίσης στην Ελλάδα είχα βαφτίσει την κόρη μου, όχι στην Αθήνα, αλλά σε ένα νησί που βρίσκεται

αρκετά κοντά, στην Κέα. Εχω πολύ όμορφες αναμνήσεις, γι' αυτό επιστρέφω με τόση χαρά».

Και αυτή τη φορά φέρνετε μαζί σας δύο σπουδαίους ρώσους συνθέτες, τον Τσαϊκόφσκι και τον Ραχμάνινοφ, τον οποίο έχετε ηχογραφήσει κιόλας στο πολυβραβευμένο άλμπουμ «Dissonance» το 2022. Τι είναι αυτό που κυρίως σας αρέσει να επιστρέψετε ξανά σε εκείνους, δεδομένου ότι συχνά τραγουδάτε και όπερες του Τσαϊκόφσκι;
«Η ομορφιά της μουσικής τους, ο

μαγικός κόσμος που χτίζουν, το βαθύ συναίσθημα. Απολαμβάνω ιδιαίτερα τα τραγούδια τους, που μπορεί να ακούγονται απλά αλλά δεν είναι καθόλου εύκολα. Κυρίως εκείνα του Ραχμάνινοφ. Είναι σαν να τραγουδάς μίνι όπερες. Ερμηνεύεις τη μία μικρή όπερα μετά την άλλη, μπαίνεις σε έναν κόσμο, σε έναν άλλον και αμέσως μετά βρίσκεσαι σε έναν καινούργιο κόσμο. Και πρέπει να παρασύρεις μαζί σου το κοινό, δεν είναι εύκολο. Παραμένουν την ίδια στιγμή τραγούδια που επιτάσσουν απλότητα, λιτότητα,

ειλικρίνεια, ήχο καθαρό και ποιητικό από την αρχή ως το τέλος».

Λένε ότι τα ρεσιτάλ – κυρίως τα ρεσιτάλ για πιάνο στα οποία η φωνή είναι πιο εκτεθειμένη καθώς στερείται τη «στήριξη» που της παρέχει η ορχήστρα – μπορεί να είναι πολύ πιο δύσκολα από μια παράσταση. Αν έπρεπε να διαλέξετε ανάμεσα σε ρεσιτάλ και παράσταση ποιο από τα δύο θα προτιμούσατε;

«Μου αρέσουν αμφότερα. Είναι διαφορετικές εμπειρίες, αλλά ταυτόχρονα έχουν την ίδια κοι-

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΚΑΡΟΛΙΝΑ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΙΟΥ

BOULVARD KAHLE

STIMOFEL KOLLEKOV

“
**Η επιρροή για να γίνω αυτό που
 έγινα - ή που ακόμα γίνομαι - έρχεται
 πάντα από μέσα μου, από τη δική μου
 εσωτερική μάχη, από τους δικούς μου
 δαίμονες και αγγέλους. Δεν έρχεται
 ποτέ απ' έξω ή από άλλους καλλιτέχνες**”
 ”

νή βάση: πάντα καλέσαι να πεις μια ιστορία. Η δυσκολία των ρεσιτάλ είναι ότι οι ιστορίες είναι πολλές, εναλλάσσονται, οι ρόλοι είναι διαφορετικοί, επομένως σε κάθε τραγούδι οφείλεις να μεταμορφωθείς σε κάτι άλλο. Η όπερα έχει άλλες δυσκολίες και απαιτήσεις έτσι όπως συνδυάζει τη μουσική, το τραγούδι, με τη θεατρική πράξη».

Τελευταίως παρουσιάζετε και το «A Diva is Born», ένα «διαφορετικό» ρεσιτάλ, με απρόσμενα τραγούδια. Μεταξύ άλλων,

ερμηνεύετε το «Moon over Bourbon Street» του Στινγκ και τα «Always remember us this way» και «Shallow» της Lady Gaga. Αυτό πώς προέκυψε, ήταν δική σας ιδέα;

«Για να είμαι ειλικρινής, δεν είναι εντελώς δική μου ιδέα. Προέκυψε από τη συνεργασία μου με τον πιανίστα Χιουνγκ-Κι Τζου, ο οποίος με συνοδεύει στο πρόγραμμα. Τι είναι τώρα αυτό; Πρόκειται για κάτι σαν χιουμοριστικό δρώμενο που με αφορά προσωπικά, καθώς αναφέρεται στη δική μου ιστορία.

Το δημιουργήσαμε από κοινού, το παρουσιάσαμε ήδη στο Σάλτμπουργκ το περασμένο καλοκαίρι και συνεχίζουμε να δουλεύουμε πάνω του. Τον Δεκέμβριο θα το παρουσιάσουμε και στην Κρατική Όπερα της Βιέννης».

Ασχολούσασταν πάντα και με τη σύγχρονη μουσική;

«Όχι, η σύγχρονη μουσική ήρθε αργά στη ζωή μου. Δεν τραγουδούσα ποτέ ποπ, ίσως κάποια μιούζικαλ, αλλά ως εκεί. Η ιδέα, όπως σας είπα, προέκυψε τυχαία από τη γνωριμία μου με τον Χι-

ουνγκ-Κι σε μια συναυλία στην Αγία Πετρούπολη, το 2013, όπου συμμετείχα την τελευταία στιγμή αντικαθιστώντας έναν συνάδελφο που είχε αρρωστήσει. Εκεί πρωτοτραγούδησα το “Moon over Bourbon Street”. Ο Χιουνγκ-Κι μου είπε πως δεν είχε ξανακούσει σοπράνο να τραγουδά έτσι τη σύγχρονη μουσική και του υποσχέθηκα να κάνουμε κάτι μαζί. Πέρασαν δέκα χρόνια και τελικά έφτασα να εξερευνώ τη φωνητική τεχνική των ποπ τραγουδιστών και έμαθα κάποια τραγούδια, τα οποία αποφασίσαμε να εντάξουμε στο πρόγραμμα των κοινών εμφανίσεών μας. Λόγω της Lady Gaga και της ταινίας “Ενα αστέρι γεννιέται” (“A star is born”) όπου πρωταγωνιστούσε, ονομάσαμε το ρεσιτάλ μας “A Diva is Born”. Είναι όπως σας είπα ένα πολύ προσωπικό πρόγραμμα, περισσότερο σόου παρά ρεσιτάλ. Ξεκινήσαμε να κάνουμε κάτι κωμικό, αλλά τελικά οι άνθρωποι που έρχονται συγκινούνται και κλαίνουν... Οπότε δεν το λες και “κωμωδία” (σ.σ.: γελάει)».

Χρησιμοποιείτε διαφορετική τεχνική από την τεχνική της όπερας για να πείτε τα ποπ τραγούδια;
 «Είναι άλλη η τεχνική, άλλο το στυλ, αλλά απολαμβάνω τη διαδικασία να ανακαλύπτω νέους τρόπους έκφρασης. Ελπίζω η Lady Gaga να μην έχει πρόβλημα με αυτό» (σ.σ.: γελάει).

Στην όπερα έχετε ερμηνεύσει ρόλους υψηλών απαιτήσεων, από τη «Νόρμα» του Μπελίνι, τη Λαίδη Μάκβεθ στον «Μάκβεθ» του

Βέρντι και την «Τουρανότ» του Πουτσίνι, ως τη «Σαλώμη» του Ρ. Στράους. Ποιος είναι μέχρι στιγμής ο δυσκολότερος;

«Δύσκολο να πω, γιατί κάθε φορά που αναλαμβάνω έναν ρόλο μου φαίνεται ο πιο δύσκολος. Αν όμως το δω πιο ψύχραιμα και προσεκτικά, θα έλεγα η “Νόρμα”. Είναι τεράστιες οι δυσκολίες που έχει να αντιμετωπίσει η ερμηνεύτρια. Την τραγούδησα για πρώτη φορά τον περασμένο Φεβρουάριο στη Βιέννη, στη σκηνοθεσία του Βασίλι Μπαρχάτοφ, και θα ήθελα στο μέλλον να μου δοθεί η ευκαιρία να την εξελίξω».

Σας αρέσουν τα δύσκολα, έχετε τη φήμη της ατρόμητης τραγουδίστριας, που δεν φοβάται και τις πιο τολμηρές προκλήσεις...

«Τι είναι αλήθεια εύκολο; Ολα δύσκολα είναι όταν τα δεις με σοβαρότητα και προσπάθειες να δώσεις τον καλύτερο εαυτό σου».

Έχετε τεράστιο και εντυπωσιακό ρεπερτόριο, με δεκάδες ρόλους. Υπάρχουν και ρόλοι που ακόμα δεν έχουν έρθει στον δρόμο σας και που τους ονειρεύεστε;

«Δεν ονειρεύομαι ποτέ συγκεκριμένους ρόλους στην όπερα. Πλέον ό,τι ρόλοι έρχονται είναι ρόλοι που πάντα ήθελα να τραγουδήσω, και όσοι συνεργάτες βρίσκονται στον δρόμο μου είναι επίσης οι συνεργάτες που πάντα ήθελα να έχω. Έτσι λειτουργούν τα πράγματα για μένα».

Σκέφτεστε να κάνετε κι άλλους μελκάντο ρόλους μετά τη «Νόρμα»;

ΑΡΙ ΣΕΘ ΚΟΕΝ Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΓΗΡΑΤΟΣ

Ο καταξιωμένος αμερικανός φωτογράφος και δημιουργός του project «Advanced Style» εξηγεί γιατί υπάρχει νόημα αλλά και ομορφιά στη γήρανση, λίγες μέρες πριν από τα εγκαίνια της έκθεσής του στο πλαίσιο της Art Athina 2025.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΜΠΟΥΡΟΥΣΗ

Θα ακουστεί βγαλμένο από την απύθμενη δεξαμενή των κλισέ, όμως για τον Αρι Σεθ Κόεν ήταν η πιο σκοτεινή στιγμή της ζωής του που γέννησε την πιο φαινή. Γεννημένος στο Σαν Ντιέγκο της Καλιφόρνιας και μεγαλωμένος με μόνη και αδιαφιλονίκητη ηρωίδα της ζωής του τη γιαγιά του Μπλούμα, ο αμερικανός φωτογράφος, κινηματογραφιστής και fashion blogger βρέθηκε να βαδίζει εν κενώ όταν το 2008 εκείνη έφυγε από τη ζωή. Ο θάνατος και η απώλεια σημάδεψαν τον νεαρό, απόφοιτο τότε Ιστορίας της Τέχνης, όμως δεν τον καθόρισαν. Ο Κόεν, ανατρέχοντας σε μια συμβουλή που του είχε δώσει η πο-

λυαγαπημένη γιαγιά του, η οποία στη νεότητά της είχε ζήσει και είχε σπουδάσει στη Νέα Υόρκη και εργαζόταν ως βιβλιοθηκάριος, έφυγε για την Ανατολική Ακτή των ΗΠΑ. Μπορεί αρχικά η μετοίκηση να έμοιαζε με έξοδο κινδύνου από το πένθος και τη θλίψη, όμως τελικά έγινε ο σπόρος της προσωπικής του κοσμογονίας. Ο Κόεν αποφάσισε να ξεκινήσει τη νέα του ζωή όχι διαγράφοντας μονοκοντυλιά το παρελθόν, αλλά διατηρώντας ζωντανές τις αναφορές του σε εκείνο.

Ξεκίνησε να φωτογραφίζει γυναίκες που του θύμιζαν τη γιαγιά του. Απελευθερωμένες από κλισέ και αφορισμούς, απαλλαγμένες από τη γνώμη που είχαν οι άλλοι για εκείνες, με ενέργεια και στυλ

που απείχαν παρασάγγας από τα μονολιθικά στερεότυπα για τους ηλικιωμένους. Εκείνο που άρχισε υποσυνείδητα – και, αντίρρητα, ψυχοθεραπευτικά – το 2008 γιγαντώθηκε σε ένα δημοφιλέ blog που ο ίδιος βάφτισε με τον διπλής ανάγνωσης τίτλο «Advanced Style», ενώ οι φωτογραφίες του τροφοδότησαν δύο βιβλία και έγιναν μαγιά για ένα ντοκιμαντέρ του Netflix.

Οι γηραιές κυρίες και αργότερα οι γηραιοί κύριοι – προϋπόθεση για να απαθανατιστεί κανείς από τον Κόεν είναι να έχει διαβεί το κατώφλι των 60 – δεν έγιναν μόνο κεντρικά πρόσωπα του έργου του, αλλά εξελίχθηκαν σε φίλους και μέντορες του αμερικανού φωτογράφου. Αλλωστε, μέσα

από τη σχέση που αναπτύσσει με τα μοντέλα του, ο Κόεν λέει πως μαθαίνει να επανεκτιμά τη ζωή και να αντλαμβάνεται την αξία της ευγνωμοσύνης για τα μικρά, καθημερινά και αυτονόητα. Κανείς βεβαίως δεν μπορεί να παραγνωρίσει πως μέσα από τη δουλειά του δίνει με τον πιο απτό και ανάγλυφο τρόπο ένα μήνυμα συμπερίληψης και διαφορετικότητας. Για τον ίδιο, βέβαια, εκείνο που έχει μεγαλύτερη σημασία είναι οι πολύχρωμες, εμφιασμένες ζωντανές και πηγαίες εικόνες που να λειτουργούν ως έναυσμα ώστε να επιχειρεί κανείς ειρήνη με τον εαυτό του. Να τον αποδέχεται, να τον αγκαλιάζει και να ζει μαζί του. Αυτό λέει πως θα ήθελε να πάρουν μαζί τους, φεύγοντας από

την επερχόμενη συμμετοχή του στην Art Athina 2025, οι επισκέπτες της έκθεσης. Ο Αρι Σεθ Κόεν έρχεται προσκεκλημένος της ιστορικής φουάρ τέχνης που θα πραγματοποιηθεί με τη συμμετοχή 72 γκαλερί από την Ελλάδα και το εξωτερικό στο Ζάππειο Μέγαρο από τις 18 έως τις 22 Σεπτεμβρίου. Στο πλαίσιο του Flux Laboratory, μάλιστα, ο αμερικανός φωτογράφος, που με το έργο, τη ματιά και τη στάση ζωής του ενέπνευσε ακόμα και τον σχεδιαστή Μαρκ Τζέικομπς, θα συμμετάσχει σε ανοιχτή συζήτηση με το αθηναϊκό κοινό (στις 19/9 στις 6 μ.μ.), ενώ έχει δεσμευτεί να ανακαλύψει τις επόμενες μούσες του στους δρόμους της Αθήνας.

● Ο Κόεν ξεκίνησε το «Advanced Style» ως φόρμουλα για να κρατήσει ζωντανή τη μνήμη της αγαπημένης γιαγιάς του. Τελικά δημιούργησε ένα εικαστικό project-ωδή στη συμπερίληψη.

© ARI SEETH COHEN

© ARI SEETH COHEN

Πώς γεννήθηκε η ιδέα για το «Advanced Style» και η επαφή με τους ανθρώπους μεγαλύτερης ηλικίας, που έγιναν τελικά και οι κεντρικοί ήρωες του έργου σας;
«Ανέκαθεν ένιωθα μια ξεχωριστή σύνδεση με τους ηλικιωμένους λόγω της σχέσης μου με τη γιαγιά μου, την Μπλούμα. Όταν έφυγε από τη ζωή, το 2008, μετακόμισα στη Νέα Υόρκη για να βρω τρόπο να διαχειριστώ τη βαθιά απώλεια που ένιωθα. Η Μπλούμα είχε φοιτήσει στη Νέα Υόρκη τη δεκαετία του '30 και μου έλεγε ότι αν ήθελα να καλλιεργήσω τη δημιουργικότητά μου, θα έπρεπε κάποτε να μετακομίσω εκεί. Το «Advanced Style» ξεκίνησε ως ένα προσωπικό εγχείρημα,

ένας τρόπος να κρατήσω ζωντανή τη σχέση μου μαζί της και να επουλώσω την πληγή της απώλειας. Στην πορεία συνειδητοποίησα ότι οι γυναίκες που φωτογράφιζα μπορούσαν να εμπνεύσουν κι άλλους να δουν τη γήρανση με άλλο μάτι και να συμφιλιωθούν με τους δικούς τους φόβους».

Αρα να υποθέσει κανείς ότι η αείμνηστη γιαγιά σας ήταν ο πιο καθοριστικός άνθρωπος για τη ζωή σας;

«Η γιαγιά μου η Μπλούμα ήταν τα πάντα για εμένα. Και εξακολουθεί να είναι. Ενθάρρυνε τη δημιουργικότητά μου και την περιέργειά μου. Με αποδέχτηκε όταν άλλοι με θεωρούσαν εκκε-

ντρικό και διαφορετικό. Με αγάπησε άνευ όρων και με δίδαξε αμέτρητα πράγματα».

Ποιο θα λέγατε πως είναι το μεγαλύτερο μάθημα που παίρνετε από τη συναναστροφή και τη συνεργασία σας με τους ηλικιωμένους;
«Κατ' αρχάς, όλοι ξέρουμε ότι το να μεγαλώνεις δεν είναι πάντα εύκολο. Όμως υπάρχουν πολλά θετικά στοιχεία που συχνά μένουν αφώπιστα και εκτός συζήτησης. Εκείνο που έχω παρατηρήσει είναι ότι πολλοί άνθρωποι φθάνουν σε ένα σημείο όπου μπορούν επιτέλους να εξερευνηθούν, να αποδεχτούν και να ανακαλύψουν ποιοι πραγματικά είναι, χωρίς να νοιάζονται για τη γνώμη των άλλων. Αυτή η αίσθη-

ση ελευθερίας και η εκρηκτική δημιουργικότητα είναι από τα στοιχεία που με εμπνέουν περισσότερο στη δουλειά μου».

Προσωπικά έχετε αναθεωρήσει τον τρόπο που ζείτε τη ζωή;
«Έχω γίνει πιο συνειδητός στον τρόπο που θέλω να ζω και στον τρόπο που φροντίζω τον εαυτό μου».

Δηλαδή ένας ηλικιωμένος άνθρωπος μπορεί να σου αλλάξει την κοσμοθεωρία για τη ζωή;
«Συμβαίνει συνεχώς».

Θα λέγατε ίσως πως πλέον φοβάστε λιγότερο τον θάνατο;
«Έχω χάσει πολλούς υπέροχους φίλους τα τελευταία 17 χρόνια που ασχολούμαι με το συγκεκριμένο project, όμως νιώθω ότι όλοι τους με καθοδηγούν, μαζί με τη γιαγιά μου. Έχω κινηματογραφήσει και μοιραστεί συζητήσεις για τον θάνατο και πολλές από τις γυναίκες που φωτογραφίζω – ιδίως οι πολύ γηραιότερες – δεν τον φοβούνται. Είναι σίγουρα ένα θέμα στο οποίο θέλω να εστιάσω περισσότερο στο έργο μου».

Βλέπετε πάντως από πρώτο χέρι την ευθραυστότητα και τη φθορά της ανθρώπινης φύσης. Αλήθεια, πώς διαχειρίζεστε αυτή τη γνώση;
«Ακόμα το δουλεύω, αλλά το να νιώθεις ευγνωμοσύνη βοηθάει πολύ».

Υπάρχει ομορφιά στη γήρανση;
«Φυσικά. Προσωπικά, βρίσκω τα σημάδια του χρόνου τόσο στους ανθρώπους όσο και στη φύση απίστευτα όμορφα».

Το όμορφο είναι και υποκειμενικό;
«Δεν κυνηγάω την ομορφιά. Προσπαθώ να αποτυπώσω το συναίσθημα στις φωτογραφίες μου».

Ποια χαρακτηριστικά όμως σας ελκύουν ώστε να φωτογραφίσετε κάποιον;
«Είναι δύσκολο να το περιγράψω. Είναι η ενέργεια, η μαγεία, μια άρρητη ζωτική δύναμη. Και

βέβαια η έντονη αίσθηση ότι είναι ο εαυτός του».

Τα μοντέλα σας πώς τα εντοπίζετε;
«Οι περισσότερες δουλειές μου γίνονται με ανθρώπους που βρίσκω να περπατούν στις πόλεις όπου ζω και εργάζομαι. Πάντως και τα social media βοηθούν πολύ».

Προσωπικές ρουτίνες που σας κρατούν δημιουργικό και σε εγρήγορση έχετε;

«Διαλογίζομαι, ζωγραφίζω, αγκαλιάζω δέντρα, γελάω με τους φίλους μου. Νομίζω, το μυστικό μου για να δημιουργώ είναι να συνεχίζω να δημιουργώ».

Στην έκθεσή σας στην Art Athina τι θα δούμε;

«Κατ' αρχάς, πρέπει να σημειώσω ότι είναι τεράστια τιμή να βρίσκομαι σε αυτή τη διοργάνωση. Η έκθεση θα περιλαμβάνει μια σειρά από φωτογραφίες φίλων που έχω τραβήξει την τελευταία δεκαετία. Ξέρετε, το «Advanced Style» έχει εξελιχθεί σε μια παγκόσμια κοινότητα δημιουργικών και αεικίνητων μεγαλύτερων γυναικών που έχουν συνδεθεί μέσω των social media».

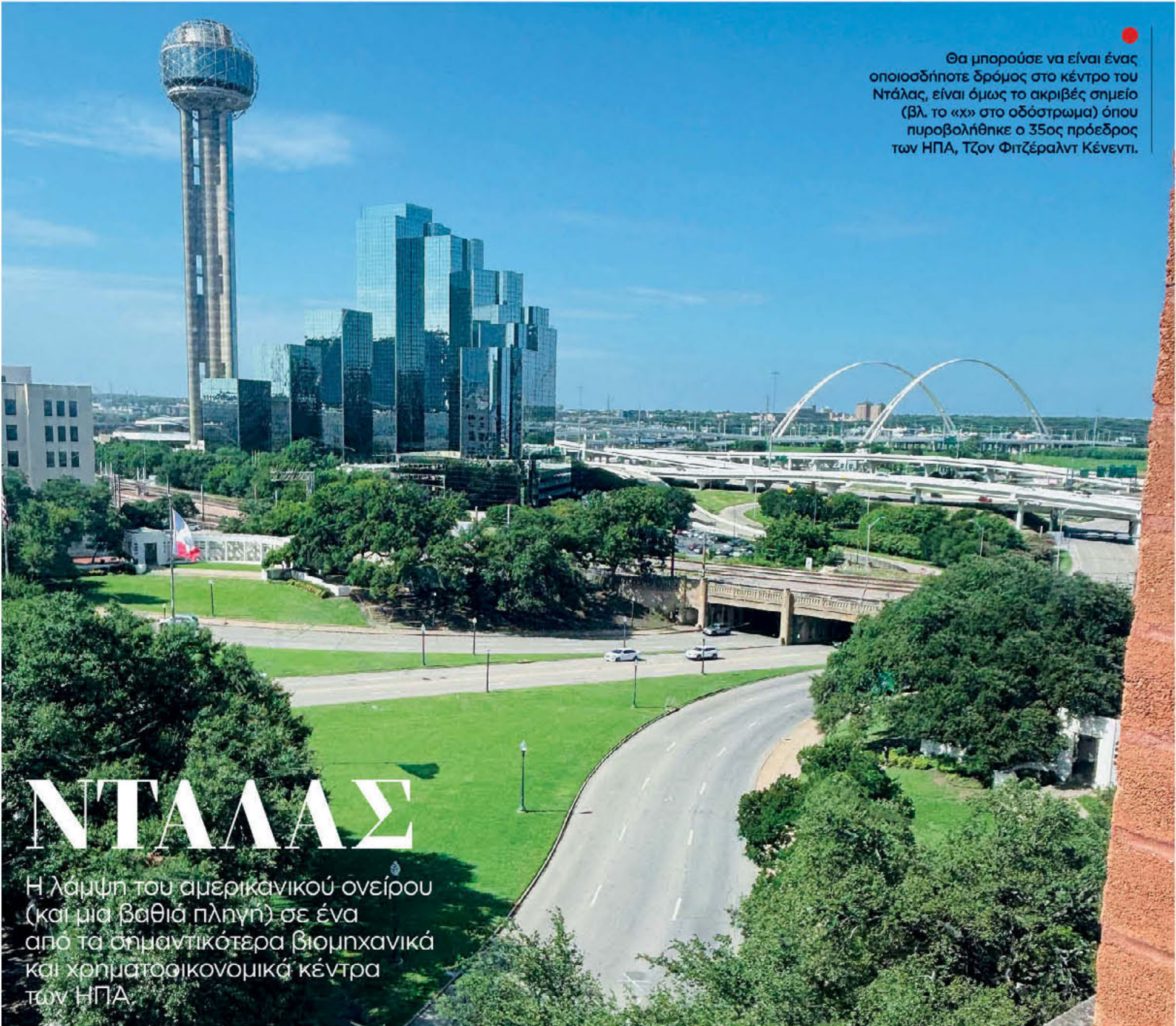
Και τι θα θέλατε ιδανικά να αποκομίσει κανείς βλέποντας τα έργα σας;

«Ελπίζω να αρχίσει να φοβάται λίγο λιγότερο τη γήρανση και να αγκαλιάσει λίγο περισσότερο τον πραγματικό, τον αυθεντικό του εαυτό».

Υπάρχει κάποια ανάμνηση από τη γιαγιά σας την οποία ακόμα ανακαλείτε ή στην οποία ανατρέχετε;
«Να είμαι ξαπλωμένος στο κρεβάτι της, ξεφυλλίζοντας τα παλιά της άλμπουμ και ακούγοντας ιστορίες από τα παιδικά της χρόνια. Να ξυπνάει τα μεσάνυχτα για να μου φτιάξει μακαρόνια για βραδινό σνακ. Όταν αποφάσισα να γίνω χορτοφάγος στα 3 μου χρόνια, αγόρασε ένα ειδικό βιβλίο μαγειρικής και μου ετοίμαζε ξεχωριστά γεύματα. Να βλέπουμε παλιές ταινίες ενώ χτυπούσε τις φτέρνες της μεταξύ τους».

© ARI SEETH COHEN

Θα μπορούσε να είναι ένας οποιοσδήποτε δρόμος στο κέντρο του Ντάλας, είναι όμως το ακριβές σημείο (βλ. το «x» στο οδόστρωμα) όπου πυροβολήθηκε ο 35ος πρόεδρος των ΗΠΑ, Τζον Φιτζέραλντ Κένεντι.

ΝΤΑΛΛΑΣ

Η λάμψη του αμερικανικού ονείρου (και μια βαθιά πληγή) σε ένα από τα σημαντικότερα βιομηχανικά και χρηματοοικονομικά κέντρα των ΗΠΑ.

ΚΕΙΜΕΝΟ - ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ
ΚΟΣΜΑΣ ΒΙΛΟΣ

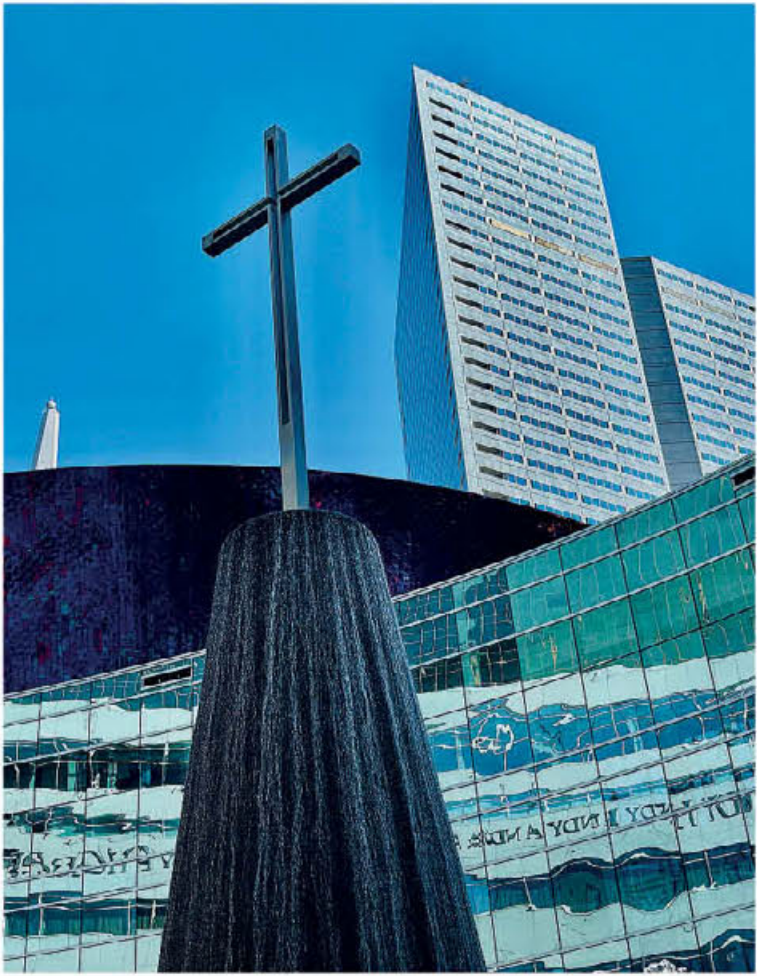
Μπροστά μας, ένα παλιό εμπορικό κτίριο που μετά το 1963 χρησιμοποιήθηκε ως αποθήκη σχολικών βιβλίων, «Texas School Book Depository» διαβάζουμε πάνω από την κεντρική είσοδο. Ανεβαίνουμε στον έκτο όροφο. Μεγάλοι, άδειοι χώροι. Στο βάθος, μπροστά σε ένα παράθυρο, χαρτόκουτες στοιβαγμένες η μία πάνω στην άλλη. Πρόκειται για ακριβή αναπαράσταση του χώρου από όπου την 22α Νοεμβρίου 1963 ο Λι Χάρβεϊ Οσβαλντ πυροβόλησε και σκότωσε τον 35ο πρόεδρο των ΗΠΑ, Τζον Φιτζέραλντ Κένεντι.

Χώρος μνήμης και πόνου
Το Μουσείο του Έκτου Ορόφου (The Sixth Floor Museum), που στεγάζεται στην Texas School Book Depository, στο κέντρο του Ντάλας, είναι αφιερωμένο στη ζωή, τη δολοφονία και την κληρονομιά που άφησε πίσω του ο Κένεντι, εστιάζοντας βεβαίως στην ημέρα της δολοφονίας του. Οι επισκέπτες περιηγούνται στην έκθεση «John F. Kennedy and

the Memory of a Nation», που ανασυνθέτει τα δραματικά γεγονότα μέσω εικόνων, βίντεο και τεκμηρίων και διερευνά τη διαχρονική επίδραση του γεγονότος στην αμερικανική Ιστορία. Στο μουσείο, που άνοιξε τις πόρτες του το 1989, προβάλλεται και το αυθεντικό «Zapruder film», η έγχρωμη και χωρίς ήχο κινηματογραφική ταινία των 26 δευτερολέπτων στην οποία ο Αμπραχαμ Ζαπρούντερ κατέγραψε τη δολοφονία. Το παράθυρο, οι χαμηλοί τοίχοι, οι σπαρμένες κούτες δημιουργούν ένα ανατριχιαστικό σκηνικό – βρισκόμαστε εξάλλου εκεί όπου «ξαφνικά άλλαξε η ροή της Ιστορίας», όπως εξηγεί με στόμφο σε ένα μικρό γκρουπάκι ο ξεναγός τους. Παραδίπλα, μια άλλη παρέα αναπαράγει μιλώντας χαμηλόφωνα διάφορες θεωρίες συνωμοσίας που ακούγονται ακόμα και σήμερα. «Οι περισσότεροι πλέον συμφωνούν πως οι σφαίρες έπεσαν από το παράθυρο του έκτου ορόφου, από αυτό το κτίριο όπου εργαζόταν ο Οσβαλντ» ξεκαθαρίζει ο ξεναγός, σε πείσμα εκείνων που αγαπούν τις ανατροπές και τα άλυτα μυστήρια: «Τρεις

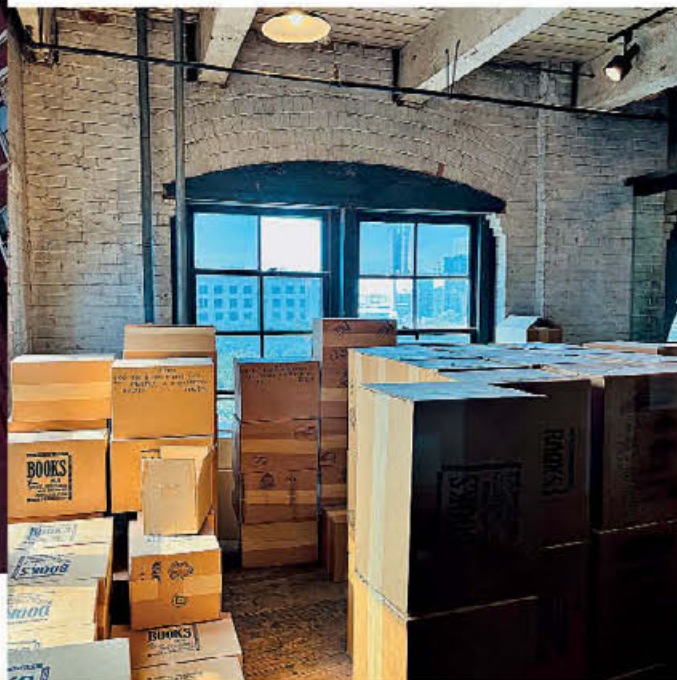
βαλλιστικές έρευνες επιβεβαίωσαν πως το τουφέκι 6,5 χιλιοστών του Οσβαλντ ήταν το όπλο που ευθύνεται για τον θάνατο του Κένεντι. Ήταν μια Carcano Modello 91/38, που είχε πάνω της τα αποτυπώματα καθώς και ίνες ρούχων του Οσβαλντ. Είναι επίσης επιβεβαιωμένο ότι ο Οσβαλντ βρισκόταν στο κτίριο την ημέρα της δολοφονίας και μάλιστα στο σημείο απ' όπου έπεσαν οι σφαίρες, αφού βρέθηκαν αποτυπώματά του πάνω στα χαρτόκουτα». Βγήκαμε συζητώντας κι εμείς για όσα είδαμε και μάθαμε, απαριθμώντας τις διάφορες εκδοχές γύρω από το έγκλημα: Η CIA είχε κίνητρο να δολοφονήσει τον Κένεντι, λόγω πολιτικών διαφωνιών για την Κούβα και την αποτυχημένη επιχείρηση στον Κόλπο των Χοίρων, στη δολοφονία είχε

First Baptist Church, ένα τεράστιο εκκλησιαστικό συγκρότημα με έναν επιβλητικό λευκό σταυρό, ύψους περίπου 20 μ.

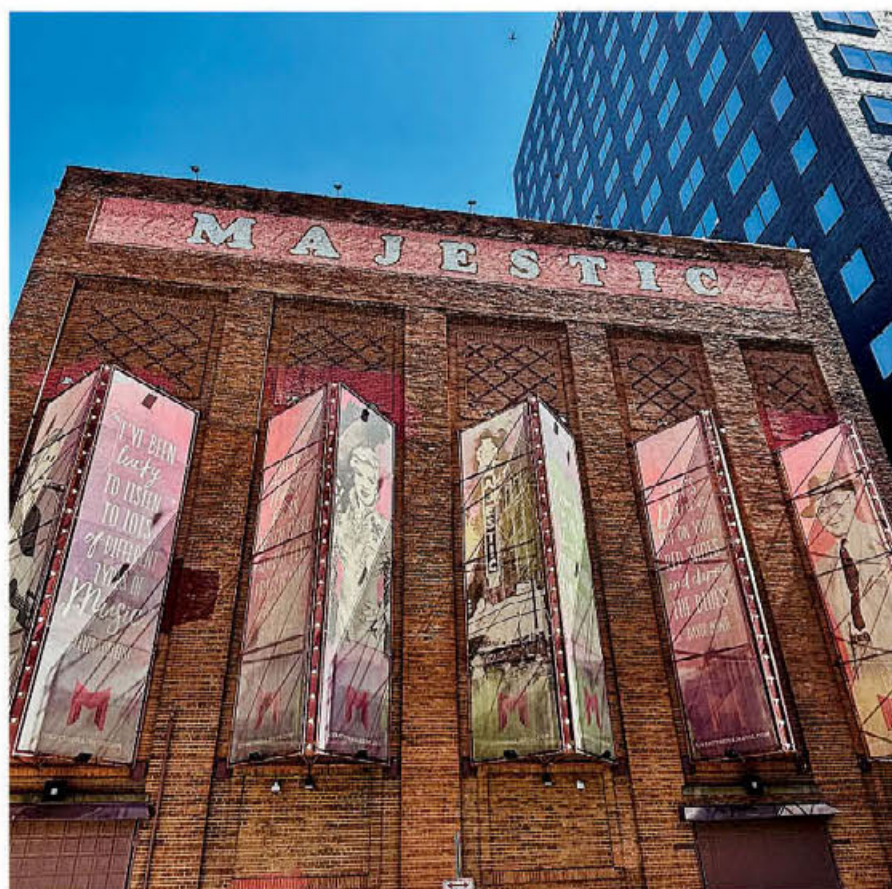

● Texas School Book Depository, το κτίριο από τον έκτο όροφο του οποίου πυροβολήθηκε ο Κένεντι και (κάτω) το μικρό δωμάτιο και το μοιραίο παράθυρο από όπου τον στόχευσε ο Λι Χάρβεϊ Οσβαλντ.

● Majestic, ένας εμβληματικός κινηματογράφος και θέατρο στο κέντρο της πόλης, από τη σκηνή του οποίου πέρασαν καλλιτέχνες όπως η Μέι Γουέστ, ο Τζον Γουέιν, ο Μπομπ Χόουπι, η Τζίντζερ Ρότζερς κ.ά.

εμπλοκή και ο τότε αντιπρόεδρος Λίντον Τζόνσον, όλα τα έκανε η μαφία που ήθελε να εκδικηθεί την οικογένεια Κένεντι για τη δράση της κατά του οργανωμένου εγκλήματος, το χέρι του δολοφόνου όπλισαν η KGB ή ο Φιντέλ Κάστρο... Η μέρα όμως ήταν υπέροχη, το Ντάλας έλαμπε «λουσμένο» στο φως και γρήγορα αφήσαμε τα ανεπιβεβαίωτα σενάρια και τις ιστορίες επιστημονικής φαντασίας – ακούγεται ακόμα και ότι δολοφόνησαν τον Κένεντι επειδή γνώριζε ή σκόπευε να αποκαλύψει την ύπαρξη εξωγήινων! – και πήραμε τους δρόμους για να γνωρίσουμε καλύτερα την τεράστια αυτή πόλη. Να γνωρίσουμε το Ντάλας, που λάμπει με την αίγλη μιας σύγχρονης οικονομικής μητρόπολης, αλλά και φέρει το διαχρονικό βάρος μιας από τις μεγαλύτερες τραγωδίες στην ιστορία των ΗΠΑ, μιας δολοφονίας που προκάλεσε συλλογικό σοκ και επηρέασε δραματικά την Ιστορία.

Το χωριό που έγινε πόλη
Τέξας, 1841. Δίπλα στον ποταμό Τρίνιτι δημιουργείται ένας μικρός οικισμός, ένα χωριό. Η

ίδρυση του οικισμού συνδέεται με την εμπορική εκμετάλλευση της γης (και την παράλληλη απομάκρυνση των ιθαγενών πληθυσμών). Με την εγκατάσταση αποίκων από όλα τα μέρη της Αμερικής, το χωριό γίνεται πόλη. Και με την κατασκευή σιδηροδρομικών γραμμών εξελίσσεται σε σημαντικό βιομηχανικό, χρηματοοικονομικό και μεταφορικό κέντρο. Η ανάπτυξη συνεχίστηκε με τη χάραξη μεγάλων αυτοκινητοδρόμων και με τη λειτουργία του αεροδρομίου Dallas Fort Worth – ενός από τα μεγαλύτερα και πολυσύχναστα στον κόσμο. Το σύγχρονο Ντάλας είναι έδρα μεγάλων πολυεθνικών εταιρειών και θεωρείται πάντα πόλη με μεγάλη οικονομική επιρροή.

Περπατώντας στο κέντρο

Το οικονομικό μεγαλείο του το επιβεβαιώνεις σε κάθε σου βήμα στους μεγάλους κεντρικούς δρόμους με τους ουρανοξύστες, άλλους χτισμένους με τη χαρακτηριστική κομψότητα και αρχοντιά των περασμένων δεκαετιών, άλλους, τους πιο σύγχρονους, κατασκευασμένους από μέταλλο και γυαλί – τεράστιοι καθρέ-

φτες που αντανakλούν το μπλε του ουρανού, τα σύννεφα που τρέχουν και το δυνατό φως του ήλιου. Στη Founders' Plaza, πολύ κοντά στο Sixth Floor Museum, βρίσκεται η αναπαράσταση της ξύλινης καλύβας του άνδρα που φέρεται πως ίδρυσε την πόλη, του Τζον Νίλι Μπράιαν. Το Dallas Holocaust and Human Rights Museum (Μουσείο Ολοκαυτώματος και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Ντάλας) είναι επίσης κοντά. Όπως και η John F. Kennedy Memorial Plaza, όπου βρίσκεται μνημείο αφιερωμένο στον πρόεδρο Κένεντι. Σχεδιασμένο από τον διάσημο αρχιτέκτονα Φίλιπ Τζόνσον, έχει τη μορφή ενός τετράγωνου δωματίου χωρίς σκεπή και είναι κατασκευασμένο από 72 λευκές προκατασκευασμένες κολόνες, από τις οποίες οι περισσότερες φαίνεται να αιωρούνται πάνω από το έδαφος. Το μνημείο λειτουργεί ως κενόταφιο που συμβολίζει την ελευθερία του πνεύματος του δολοφονηθέντος προέδρου.

Πλατείες και πάρκα
Το Dallas Museum of Art στεγάζει μια τεράστια συλλογή με

● Το (εκσυγχρονισμένο) τραμ χρησιμοποιείται ακόμα για τις μετακινήσεις στο κέντρο της πόλης.

● Η κομψότητα του παρελθόντος με φόντο τους ουρανοξύστες του μέλλοντος στο Dallas Museum of Art.

Το Ντάλας λάμπει με την αίγλη μιας σύγχρονης οικονομικής μητρόπολης, αλλά και φέρει το διαχρονικό βάρος μιας από τις μεγαλύτερες τραγωδίες στην ιστορία των ΗΠΑ, μιας δολοφονίας που προκάλεσε συλλογικό σοκ και επηρέασε δραματικά την Ιστορία

